

Σεμινάρια ΕΜΕ
Φιλολογικών Μαθημάτων
Φεβρουαρίου – Μαρτίου 2017

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Θέμα:

Το αναδομημένο
Αναλυτικό Πρόγραμμα Λογοτεχνίας
Γ' Λυκείου

Ομάδα Αναλυτικού Προγράμματος
Λογοτεχνίας

ΟΜΑΔΑ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ 2016-2017

- ▶ **Ακαδημαϊκός Επόπτης:** Δρ Νίκος Ορφανίδης
- ▶ **Υπεύθυνοι ΕΜΕ:** Δρ Λεωνίδα Γαλάζης
Ελένη Κτίστη
Ζωή Οδυσσέως-Πολυδώρου
- ▶ **Μέλη:** Μαριλένα Πόρακου, Σύμβουλος ΥΠΠ
Δρ Κάκια Παπακυριακού, ΑΠ Λογ.
Μαρία Χριστοφόρου, Εθελόντρια
Δρ Σαλώμη Χατζηνεοφύτου, Εθελόντρια
Δρ Πολύβιος Κωνής, Εθελοντής
- ▶ **Ειδική συνεργασία για Οδ. Εκπαιδ. Λογ. Βιβλίων:**
Δρ Μαρίνα Ροδοσθένους-Μπαλάφα,
Επίκουρη Καθηγήτρια Λογοτεχνίας
Πανεπιστημίου Λευκωσίας

Μέλη της ΟΑΠ Λογοτεχνίας 2015–2016
που επίσης εργάστηκαν για την Αναδόμηση
του Α.Π. Γ' Λυκείου

- ▶ Σπύρος Αντωνέλλος, ΕΜΕ Φιλολογικών–
Θεατρολογίας

Οι φιλόλογοι:

- ▶ Μαρία Παπαλεοντίου
- ▶ Σωτηρία Παπαμαργαρίτη
- ▶ Γιώργος Καλοζώης

Οι αλλαγές στο μάθημα της Λογοτεχνίας Γ' Λυκείου

- ▶ Διδακτέα ύλη
- ▶ Δείκτες επιτυχίας και επάρκειας
- ▶ Μεθοδολογικές εισηγήσεις
- ▶ Αξιολόγηση
  - Διαγνωστική
  - Διαμορφωτική
  - Τελική (διαγωνίσματα τετραμήνων και Παγκύπριες εξετάσεις)

1. Περίγραμμα Ύλης

▶ [ap_periechomeno_c_kk.pdf](#)

2. Δείκτες επιτυχίας και επάρκειας

[ap_deiktes_eparkeias_epitychias_c_kk.pdf](#)

- α) Δείκτες λογοτεχνικού γραμματισμού (1. Για τη Γ' Λυκείου και 2. Για όλες τις λυκειακές τάξεις) και
- β) Δείκτες αξιακού περιεχομένου

2. Οι δείκτες... (συνέχεια)

- ▶ Οι δείκτες επιτυχίας και επάρκειας λειτουργούν ως προοργανωτές
- ▶ Εκκινούμε από το λογοτεχνικό κείμενο που θα διδάξουμε (3^η στήλη) και εντοπίζουμε τους αντίστοιχους δείκτες επιτυχίας (1^η στήλη) και επάρκειας (2^η στήλη)
- ▶ Παραδείγματα:
  - Κ. Π. Καβάφης, «Δαρειός» (δείκτες 6, 7, 17)
  - Α. Φραγκιάς, «Άνθρωποι και σπίτια» (δείκτες 9, 10, 12, 14, 15, 16, 30):

[ap_deiktes_eparkeias_epitychias_c_kk.pdf](#)

2. Οι δείκτες... (συνέχεια)

- ▶ Οι δείκτες επιτυχίας και επάρκειας δεν λειτουργούν περιοριστικά: Υπάρχει η δυνατότητα του εμπλουτισμού τους, με βάση τα διδακτέα λογοτεχνικά κείμενα, υπό την προϋπόθεση ότι δεν θα αναιρούνται οι δεσπόζουσες αρχές και οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις που απορρέουν από τη θεωρία της λογοτεχνίας.

3. Μεθοδολογικές εισηγήσεις

- ▶ Αρχή της συνεξέτασης μορφής-περιεχομένου
  - ▶ Στο επίκεντρο της διδασκαλίας:
    - α) ο λογοτεχνικός γραμματισμός και
    - β) ο ανθρωποκεντρικός και αξιακός χαρακτήρας της Λογοτεχνίας
  - ▶ Διαθεματικότητα και διακειμενικότητα
- 3.1. Διαθεματικότητα: Όπου είναι δυνατόν, να γίνονται συσχετισμοί των λογοτεχνικών κειμένων με άλλες τέχνες (π.χ. Μουσική, Εικαστικές Τέχνες, Κινηματογράφος, Θέατρο κλπ.)

3.2. Διακειμενικότητα

- ▶ Σε συνέχεια της διδακτικής πρακτικής στο Γυμνάσιο και στις πρώτες δύο λυκειακές τάξεις:
  - Προτείνονται λογοτεχνικά κείμενα για: α) συστηματική συνανάγνωση και β) για απλή συνανάγνωση (βλ. 2^η στήλη Περιγράμματος 'Υλης) με τα υποχρεωτικά κείμενα (1^η στήλη: ό.π.).
  - Προτείνονται 3 συστηματικές συναναγνώσεις ανά τετράμηνο

ΟΡΙΣΜΟΙ

- ▶ **Συστηματική συνανάνγνωση (ή συνεξέταση):** Μεθοδική και διεξοδική σύγκριση δύο ή περισσότερων λογοτεχνικών κειμένων με βάση προκαθορισμένες παραμέτρους
- ▶ **Απλή συνανάνγνωση:** ολιγόλεπτη σύγκριση των λογοτεχνικών κειμένων, που δεν αποσκοπεί στην καταγραφή παρατηρήσεων και στην εξαγωγή συμπερασμάτων, αλλά στη διατύπωση συνοπτικών διαπιστώσεων.

ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΤΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

- ▶ Τα κείμενα που χρησιμοποιούμε για συνανάγνωση σε συνάρτηση με το αρχικό (υποχρεωτικό) κείμενο δεν αντιμετωπίζονται πλέον ως «παράλληλα». Επομένως, η σύγκριση των κειμένων δεν περιορίζεται στα τελευταία λεπτά του μαθήματος, αλλά καθίσταται λειτουργικό μέρος της διδασκαλίας, καλύπτοντας μεγάλο μέρος του διδακτικού χρόνου.

Ενδεικτικοί τρόποι ένταξης της συστηματικής συνανάντησης στην πορεία διδασκαλίας:

- ✓ Σύγκριση των κειμένων από την αρχή μαζί: Όταν τα συνεξεταζόμενα κείμενα δεν είναι εκτεταμένα και δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερες δυσκολίες.
- ✓ Σύγκριση των κειμένων από ένα σημείο της διδασκαλίας και μετά: Όταν το υποχρεωτικό κείμενο είναι εκτεταμένο ή παρουσιάζει ιδιαίτερες δυσκολίες. Σε αυτή την περίπτωση, προηγείται η αναγκαία επεξεργασία του πρώτου κειμένου, χωρίς διεξοδική ανάλυση, ώστε να είναι εφικτή η σύγκριση με το άλλο ή τα άλλα κείμενα.

- ▶ Ο δεύτερος τρόπος είναι κατάλληλος όταν θα γίνει σύγκριση του κειμένου με τα εμφανή διακειμενά του, με στόχο τη βαθύτερη κατανόησή του, ή όταν θα αναδειχθούν οι εμφανείς διακειμενικές σχέσεις ανάμεσα στα συνεξεταζόμενα κείμενα, με στόχο να αναδειχθεί ο διάλογος ενός μεταγενέστερου συγγραφέα με έναν προγενέστερο.
- ▶ Ο χρόνος ένταξης της συνανάγνωσης στην πορεία διδασκαλίας εξαρτάται από τα εκάστοτε συνεξεταζόμενα κείμενα και άρα δεν μπορεί να προκαθοριστεί για όλα.
- ▶ Βλ. περισσότερα: "Η συνανάγνωση στη διδακτική πράξη":
http://www.schools.ac.cy/eyliko/mesi/Themata/logo/technia/imerides_seminaria_synedria.html

ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΑΝΑΓΝΩΣΗ

ΠΡΩΤΟ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ

ΕΞΕΤΑΣΤΕΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1. Κ. Π. Καβάφης, «Αλεξανδρινοί Βασιλείς» (ΑΝΠ Γ', 50–51)

2. Οδυσσέας Ελύτης, *Άξιον εστί*, Ψαλμός Β' (ΑΝΠ Γ', 138)

3. Γιάννης Ρίτσος, Αποχαιρετισμός (ΑΝΠ Γ', 205–207)

ΚΕΙΜΕΝΟ ΓΙΑ ΣΥΝΑΝΑΓΝΩΣΗ

Κ. Π. Καβάφης, «Περιμένοντας τους βαρβάρους» (ΑΝΠ Γ', 45–46)

Κώστας Μόντης, «Έλληνες ποιητές» (ΚΚΛ, 183)

Οδυσσέας Ελύτης, «Ο ύπνος των Γενναίων» (ΚΝΕΛ Β', 259–261)

ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ

4. Κυριάκος Χαραλαμπίδης, «Στα στέφανα της κόρης του» (ΚΝΕΛ Γ', 118)

Κώστας Μόντης, «Της εισβολής» (ΚΚΛ Β', 186)

5. Γιώργος Ιωάννου, «+13/12/43» (ΚΝΕΛ Γ', 275–277)

Θανάσης Βαλτινός, «Ο Παναγιώτης» (ΚΝΕΛ Γ', 312–314)

6. Ι.Μ. Παναγιωτόπουλος, *Αστροφεγγιά*: Κεφ. 10, σσ. 156–159 [Λογοτεχνικό Βιβλίο]

Διδώ Σωτηρίου, «Οι νεκροί περιμένουν» (ΚΝΕΛ Γ', 173–179)

ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ 1

- ▶ Στην εξεταστέα ύλη των Παγκύπριων εξετάσεων περιλαμβάνονται τα κείμενα της πρώτης στήλης
- ▶ Τα κείμενα της δεύτερης στήλης δεν περιλαμβάνονται στην εξεταστέα ύλη, αλλά συνεξετάζονται υποχρεωτικά με τα κείμενα της πρώτης στήλης από όλους τους διδάσκοντες.

[ap_periechomeno_c_kk.pdf](#)

ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ 2

- ▶ Η συγκριτική επεξεργασία των λογοτεχνικών κειμένων προτείνεται να γίνεται στη βάση αξόνων συνανάγνωσης, συμβατών με τους δείκτες επιτυχίας και επάρκειας (βλ. Περίγραμμα Ύλης):
[ap_periechomeno_c_kk -synanagnwseis_tel..pdf](#)
- ▶ Οι άξονες αυτοί είναι ενδεικτικοί και, επομένως, δεν περιορίζουν την αυτονομία του φιλόλογου.
- ▶ Στόχοι της συνανάγνωσης είναι η απόκτηση δεξιοτήτων: π.χ. κατανόηση, ανάλυση, σύνθεση, αισθητική αποτίμηση, κριτική σκέψη, λογοτεχνικός γραμματισμός – και όχι η αποστήθιση. Γι' αυτό, στην αξιολόγηση του μαθήματος εισάγεται το άγνωστο κείμενο, για σύγκριση με ένα από τα υποχρεωτικά κείμενα.

4. Η αξιολόγηση

▶ 4.1. Διαγνωστική

- Διάγνωση μαθησιακής ετοιμότητας και προσαρμογή της διδασκαλίας στις ανάγκες των μαθητών

▶ 4.2. Διαμορφωτική

- Έλεγχος του βαθμού υλοποίησης των δεικτών επιτυχίας και επάρκειας, με προφορική και γραπτή αξιολόγηση (σε συστηματική βάση)
- Συχνή ανάθεση εργασιών για σύγκριση κειμένων (διδαγμένου με διδαγμένο και διδαγμένου με αδίδακτο κείμενο)

4.3. Τελική

- ▶ Διαγωνίσματα τετραμήνων και Παγκύπριες Εξετάσεις:
- ▶ 30 / 100: Λογοτεχνία
- 70 / 100: Έκφραση-Έκθεση

ΟΔΗΓΟΣ ΠΑΓΚΥΠΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

- ▶ 2016–2017
- ▶ Δίνονται ποιητικά ή/και πεζά κείμενα από την εξεταστέα ύλη, ακέραια ή σε αποσπασματική μορφή. Οι εξεταζόμενοι καλούνται να απαντήσουν σε τρεις (3) ερωτήσεις, μία (1) από τις οποίες θα αφορά το λογοτεχνικό βιβλίο. Οι ερωτήσεις αφορούν κατανόηση και σχολιασμό του περιεχομένου ή/και **αισθητική αποτίμηση των κειμένων.**
- ▶ 2017–2018 κ. ε.
[Προτεινόμενες οδηγίες]
- ▶ Δίνονται ποιητικά ή/και πεζά κείμενα από την εξεταστέα ύλη, ακέραια ή σε αποσπασματική μορφή. Οι εξεταζόμενοι καλούνται να απαντήσουν σε τρεις (3) ερωτήσεις, μία (1) από τις οποίες θα αφορά το λογοτεχνικό βιβλίο. Οι ερωτήσεις αφορούν κατανόηση και σχολιασμό του περιεχομένου ή/και **συνεξέταση μορφής και περιεχομένου.**

ΟΔΗΓΟΣ ΠΑΓΚΥΠΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2

- ▶ 2016–2017
  - ▶ **Μπορεί** επίσης κάποια από αυτές να αφορά σύγκριση διδαγμένου ποιητικού ή πεζού κειμένου με άλλα διδαγμένα κείμενα.
  - ▶ Η ερώτηση που αφορά το λογοτεχνικό βιβλίο μπορεί να συνδυάζεται και με την υπόλοιπη εξεταστέα ύλη της λογοτεχνίας.
- ▶ 2017–2018
  - ▶ Μια από αυτές **υποχρεωτικά** θα αφορά σύγκριση διδαγμένου ποιητικού ή πεζού κειμένου με **αδίδακτο κείμενο**, του οποίου η έκταση **δεν θα υπερβαίνει τις σαράντα (40) γραμμές**. Μπορεί μία από τις ερωτήσεις να αφορά σύγκριση διδαγμένου ποιητικού ή πεζού κειμένου με άλλα διδαγμένα κείμενα.
  - ▶ Η ερώτηση που αφορά το λογοτεχνικό βιβλίο μπορεί να συνδυάζεται και με την υπόλοιπη εξεταστέα ύλη της λογοτεχνίας ή / και το αδίδακτο κείμενο.

Κριτήρια επιλογής του αδίδακτου κείμενου για τα διαγωνίσματα τετραμήνων

- ▶ Η ερώτηση σύγκρισης διδαγμένου με αδίδακτο κείμενο να είναι μία (με δυνατότητα για υποερωτήματα).
- ▶ Έκταση αδίδακτου κειμένου: Να μην υπερβαίνει τις σαράντα (40) γραμμές.
- ▶ Βαθμός δυσκολίας: Όχι μεγαλύτερος από τον βαθμό δυσκολίας των διδαγμένων κειμένων
- ▶ Άξονες σύγκρισης: Όχι απαραίτητα μόνο οι καθορισμένοι για τα 6 λογοτεχνικά κείμενα των συστηματικών συναναγνώσεων. Πάντως, οι άξονες να απορρέουν από τους Δείκτες Επιτυχίας και Επάρκειας Γ' Λυκείου.

Υλοποίηση δεικτών και ανάπτυξη δεξιοτήτων

- ▶ Μόνο με στενή συνεργασία των συνδικασκόκωντων τόσο σε επίπεδο σχολικής μονάδας (σημαντικός ο ρόλος του ΣΒΔ) όσο και ευρύτερα (καίριος ο ρόλος των ΕΜΕ και των Συμβούλων Λογοτεχνίας).
- ▶ Αναγκαία η δημιουργία διαύλων επικοινωνίας για συνεχή ανατροφοδότηση και επιμόρφωση, με στόχο την επιτυχή εφαρμογή των αλλαγών (στο περιεχόμενο της ύλης και στη διδακτική μεθοδολογία).

Προγραμματισμένη επιμόρφωση για το Αναδομημένο Α.Π. Λογοτεχνίας Γ' Λυκείου

- ▶ Ημερίδα: *Θέματα διδακτικής της Λογοτεχνίας Γ' Λυκείου*, Σάββατο 4 Μαρτίου 2017, ώρα 8:30–13:00, Αίθουσα Εκδηλώσεων Ιεράς Μητροπόλεως Λεμεσού
- ▶ Ημερίδα: *Ι.Μ. Παναγιωτόπουλος, Αστροφεγγιά: Προτάσεις για τη διδασκαλία του μυθιστορήματος στη Γ' Λυκείου*, Σάββατο 18 Μαρτίου 2017, ώρα 8:30–13:00, Αίθουσα «Σόλων Τριανταφυλλίδης», Τράπεζα Κύπρου, Αγία Παρασκευή, Λευκωσία

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Επιθεωρητές Φιλολογικών Μαθημάτων

Δρ Λεωνίδα Γαλάζη

Τηλέφωνο: 22800895

Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο: lgalazis@schools.ac.cy

Ελένη Κτίστη

Τηλέφωνο: 22809558

Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο: ektisti@schools.ac.cy

Ζωή Οδυσσέως – Πολυδώρου

Τηλέφωνο: 25820880

Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο: zpolydorou@schools.ac.cy

Ομάδα φιλολόγων – υποστηρικτών Α.Π. Λογοτεχνίας (2016–2017)

Δρ Κάκια Παπακυριακού, Α.Π.

Τηλέφωνο: 22402467 (Τετάρτη, Πέμπτη, Παρασκευή)

Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο: papakyriakou.k@cyearn.pi.ac.cy

Μαριλένα Πόρακου, Υ.Π.Π.

Τηλέφωνο: 22806332

Τηλεμοιότυπο: 22800862

Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο: mporakou@schools.ac.cy

Υπεύθυνη Ιστοσελίδας

Μαριλένα Πόρακου, Υ.Π.Π.

Τηλέφωνο: 22806332

Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο: mporakou@schools.ac.cy

ΤΕΛΟΣ